

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан будівельно-технологічного
факультету

 /В.І. Гоц/

05 вересня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія філософії та філософської думки

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
192	Будівництво та цивільна інженерія
	Технології будівельних конструкцій, виробів і матеріалів

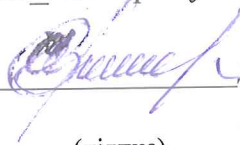
Розробники:

Євдокимова Т.В. кандидат філософських наук, доцент
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Філософії
Протокол № 1 від. "29" серпня 2022 року

Завідувач кафедри Філософії

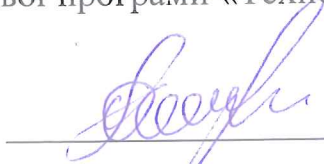
доктор філос.наук, професор
(Чорноморденко І.В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено гарантом освітньої програми «Технології будівельних конструкцій,
виробів і матеріалів»

Гарант ОП

к.т.н., доцент
(Гончар О.А.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол № 3 від «05» вересня 2022 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступника декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Са м. ро б.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Кон т. роб		К П	К Р	РГ Р				
				Разом	Л	Л р									П з
192	Будівництво та цивільна інженерія «Технології будівельних конструкцій, виробів і матеріалів»	3	90	30	20	10	60				1	Е			

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступника декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Са м. ро б.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Кон т. роб		К П	К Р	РГ Р				
				Разом	Л	Л р									П з

192	Будівництво та цивільна інженерія «Технології будівельних конструкцій, виробів і матеріалів»	3.5	90	22	8	14	68	1				E	
-----	--	-----	----	----	---	----	----	---	--	--	--	---	---

Мета та завдання дисципліни

Мета курсу: метою вивчення курсу «Історія філософії та філософської думки» як складової освітньо-наукової програми бакалавра є знайомство студента зі світом філософських систем і концепцій, долучення до філософського способу осягнення навколишнього світу, що включає різні прийоми критичного мислення, оволодіння студентами загальнонауковими (філософськими) компетентностями, системним науковим світоглядом, науковою методологією і професійною етикою. Осмислення гуманістичної ролі вченого в національному і глобалізованому світі, в процесі створення інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства.

Вивчення курсу «Історія філософії та філософської думки» дає можливість узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначатися зі змістом та ролями суб'єктивних чинників у творчому науковому і соціокультурному процесах. Сучасна філософія є узагальненою думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії. Основою сучасної філософії є загальнолюдські пріоритети і цінності. Філософії як сфері духовної свободи притаманне розмаїття підходів, методологій, теоретичних побудов.

Філософія слугує й потужним методологічним джерелом. Тут, з одного боку, філософія є теоретичним обґрунтуванням змісту та характеру функціонування методу, а з іншого філософія є ґрунтовним осмисленням феномену науки, рефлексією засад наукового дослідження та застосування знання для створення програм соціального розвитку суспільства.

Студенти інженерних спеціальностей живуть в єдиному соціумі і культурному середовищі з представниками інших наук і спеціальностей, тому вони повинні мати уявлення про основні інтелектуальні віяння, освоювати моделі мислення, пізнання і поведінки людини в різних ситуаціях. Філософія багато в чому сприяє інтеграції в культуру суспільства. Означення мети, формулювання завдань, аналіз виконаної роботи, обговорення та оцінка соціальних наслідків її впровадження, допущених помилок і недоробок можливі при наявності широкого кругозору.

Філософія постає і як духовність. Суть філософії як духовності полягає в створенні і осягненні нею соціальних ідеалів, парадигм особистісного і суспільного розвитку, засад формування креативності в людині. Філософія сприяє формуванню цілісного уявлення про світ, про місце людини в ньому, про побудову гармонійних взаємовідносин людини зі світом.

Робоча програма містить витяг з навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має здобути студент, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок студента, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Абсолютну більшість позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<http://org2.knuba.edu.ua>–<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1839>). Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетенції студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі будівництва та цивільної інженерії.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК09	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК10	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН01	Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та

	цивільної інженерії.
РН07	Виконувати збір, інтерпретацію та застосування даних, в тому числі, за рахунок пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел

Програма навчальної дисципліни.

Модуль 1. Філософія як універсальний тип знання. Історія філософії.

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки давнього світу.

Лекція 1. Вступ до філософії. Філософія Давнього сходу.

Історичне підґрунтя виникнення філософського способу освоєння дійсності. Філософія як світогляд і як наукова дисципліна. Предмет, специфіка та функції філософії. Статус та роль філософії в системі сучасних наук і культурі вцілому. Основні розділи філософії (онтологія, гносеологія, антропологія, аксіологія, соціальна філософія). Прикладні аспекти філософського знання (етика, естетика, філософія науки і техніки, історія філософії). Метафізика та діалектика як основні форми філософського світорозуміння. Основні питання філософії.

Філософія Давнього сходу: Філософія Стародавньої Індії. Періодизація давньоіндійської філософії. Філософія ведичного та епічного періодів. Основні школи і філософські вчення ведичного періоду. Основні поняття і категорії давньоіндійської філософії (атман, брахман, карма, сансара та ін.) Філософія епічного періоду. Неортодоксальні школи індійської філософії (джайнізм, буддизм, філософія чарваків-локаятиків та ін.). Ортодоксальні школи в індійській філософії (міманса, веданта, санкх'я, йога, ньая, вайшешика).

Філософія Стародавнього Китаю. Зародження філософського мислення і становлення філософських шкіл в Стародавньому Китаї. Основні поняття і категорії давньокитайської філософії (дао, інь-ян, де, ци, у-вей та ін.). Основні школи давньокитайської філософії – даосизм, конфуціанство, моїзм, школа законників (легістів), школа імен, школа інь-ян.

Лекція 2. Антична філософія.

Періодизація та особливості виникнення давньогрецької філософії. Протофілософія, вчення «семи мудреців». Основні ідеї та проблематика античної філософії. Натурфілософія - мілетська школа – Фалес та його учні, діалектика Геракліта Ефеського. Піфагорійська школа. Елейська школа – фундамент онтології. Вчення Емпедокла «Коріння всіх речей». Вчення Анаксагора. Атомістична школа- Левкіпп та Демокріт.

Антропологічний поворот античної філософії. Софісти – «людина- міра всіх речей», пізнавальний скептицизм і релятивізм. Вчення Сократа (антропологія, етичний раціоналізм, діалектичний метод). Сократичні школи. Висока класика античної філософії. Синтез філософського знання: академія Платона, Арістотель та його школи. Платон: система об'єктивного ідеалізму, вчення про державу. Арістотель: єдина система наукового знання. Критика Арістотелем платонівської теорії ідей. Перипатетична школа та послідовники Арістотеля.

Елліністично-римська філософія. Вчення Епікура, стоїцизм, скептицизм. Еклектизм філософії даного періоду. Релігійна філософія пізнього еллінізму (неопіфагореїзм, неоплатонізм). Основні поняття і концепції вироблені філософією Давньої Греції і Риму і їх вплив на подальший розвиток європейської і арабської філософії.

Лекція 3. Філософія Середньовіччя.

Перехід від античності до християнської філософії. Теоцентризм, універсалізм, космополітизм і людиномірність християнської філософії. Вчення Філона Олександрійського. Ранні християнські ересі та формування ортодоксального християнства. Апологетика та догматика. Вчення Клімента Олександрійського, Оригена, Тертуліана. Патристика (IV-VI ст.). Вчення Аврелія Августина (Блаженного). Східна школа патристики. Західна школи патристики. Огляд середньовічної філософії мусульманського світу.

Розквіт середньовічної філософії: схоластика - реалізм, номіналізм, концептуалізм. Релігійні школи та перші університети. Рання схоластика (Еріугена, Ансельма Кентерберійська, П'єр Абеляр). Зріла схоластика. Арістотелізм Альберта Великого. Схоластична система Хоми Аквінського. Гармонія віри і розуму, докази існування Бога. Пізня схоластика. Номіналізм Вільяма Оккама. "Бритва Оккама" (принцип простоти). Християнська містика.

Змістовний модуль 2. Філософія Відродження і Нового часу.

Лекція 4. Філософія епохи Відродження і Нового часу.

Загальна характеристика періоду Ренесансу. Гуманістичні ідеї Відродження. Протовідродження - Данте Аліґ'єрі. Родоначальник гуманізму Ф. Петрарка. Епікуреїзм Лоренцо Вали. Реформаційний рух та його ідеї (М. Лютер, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер, У. Цвінглі). Гуманістичні ідеї Еразма Роттердамського. "Філософія Христа". Відродження Платонівської академії Марсіліо Фічіно. Піко делла Мірандолла - утвердження ренесансного антропоцентризму

Натурфілософія Відродження. Три проблеми філософського світогляду Миколи Кузанського. Парацельс: людина - центр світобудови та кінцева мета творіння. Засновники італійської натурфілософії Дж. Кардано та Б. Телезіо. Вчення Джордано Бруно і герметична традиція. Пантеїзм. Становлення нового природознавства. Леонардо да Вінчі. Микола Коперник та революційне оновлення науки. Розвиток ідеї геліоцентричної системи Коперника. Галілео Галілей - основи механістичного матеріалізму. Ісаак Ньютон - творець цілісної механістичної картини світу.

Соціально-політичні вчення Відродження. «Державець» Ніколо Макіавеллі. Соціальна утопія Томаса Мора. Соціальна програма Томмазо Кампанелли. Державно-правові ідеї Ж.Бодена.

Філософія Нового часу. Особливості філософії Нового часу. Критика схоластики і становлення нової теорії пізнання. Деїзм. Орієнтація на науку. Зародження емпіризму. Вчення Френсіса Бекона. Філософський раціоналізм. Рене Декарт, Бенедикт (Барух) Спіноза, Г.В. Лейбніц. Сенсуалізм. Дж. Локк. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі. Скептицизм Д. Юма. Вчення про

субстанцію. Соціально-політична філософія Нового часу – теорія суспільного договору, природні права людини, зародження лібералізму.

Лекція 5. Філософія доби Просвітництва. Німецька класична філософія.

Особливості філософії епохи Просвітництва. Французькі матеріалісти і енциклопедисти XVIII ст. Ж-О. де Ламетрі, К- А. Гельвецій, Д. Дідро, П.- А. Гольбах. Механістичний матеріалізм. Вчення про людину і суспільство. Вольтер, Ш-Л. де Монтеск'є, Ж.Ж.Руссо. Ідеї соціальної справедливості, рівності, свободи, громадянських прав людини, розвитку освіти, прогресивного розвитку суспільства.

Особливості Німецької класичної філософії. Філософія І. Канта. Докритичний і критичний періоди. «Коперніканський переворот» в теорії пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Антропологічний період в філософії Канта. Етика і категоричний імператив. «Що я можу знати?, що повинен робити?, на що я можу сподіватися?». Філософі Й. Г. Фіхте., Ф. В. Шеллінга. Філософія Г. Гегеля. Абсолютний ідеалізм – подолання дуалізму розуму і природи, суб'єкта і об'єкта. Метод і система, діалектична логіка гегелевської філософії. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Сутність людини і сутність релігії.

Змістовий модуль 3. Сучасна філософія

Лекція 6. Українська філософія: історія і сучасність.

Особливості і основні етапи розвитку філософії в Україні. Філософські патерни у давньослов'янській міфології та культурі Київської Русі. Вплив античної традиції на розвиток філософської думки в Україні. (Климент Смолятич, митрополит Іларіон, Яков Мніх, Нестор літописець, Володимир Мономах, Кирило Туровський).

Ідеї та представники українського Відродження. Юрій Дрогобич, Павло Русин, Лукаш, Станіслав Оріховський. Острозька академія як осередок філософської думки в Україні. Герасим Смотрицький, Йов Княжицький, Іван Вишенський. Вплив братств на філософську думку в Україні. Ісайя Копинський, Кирило Транквіліон-Ставровецький, Мелетій Смотрицький, Касян Сакович.

Українське бароко. Філософська думка Києво-Могилянської академії. Георгій Кониський, Теофан Прокопович, Георгій Щербацький. Філософські світи Григорія Савича Сковороди.

Український романтизм. Філософські погляди представників Кирило-Мефодіївського товариства. Філософія «національної ідеї» Тараса Григоровича Шевченка та Лесі Українки. Філософський позитивізм І.Франка. Політична філософія першої третини ХХ ст.- М. Грушевський, В. Винниченко, Д. Донцов, В. Липинський. Філософія В.Вернадського і Д.Чижевського. Релігійна українська філософія І.Огієнко.

Особливості розвитку філософії в радянський період. Створення в 1944 р. філософського факультету в університеті ім. Т.Г.Шевченка. Інститут філософії АН України (1946 р.). Роль П.Копніна у формуванні сучасної філософської школи України. Філософська думка у 70 – 80-і рр. - нова

генерація вчених. Новий погляд на світоглядні проблеми, процеси пізнання, мислення, різні сфери інтелектуальної діяльності. С. Кримський, М. Попович, В. Шинкарук та ін. Сучасний стан філософії в Україні – нові тенденції і перспективи.

Лекція 7. Сучасна світова філософія. (4 години)

Перехід до неklasичної філософії. – обриси і основні тенденції. Філософія марксизму: діалектичний матеріалізм, соціально-політичне і економічне вчення.

Філософія життя. Воля до життя, та воля до влади як головні аспекти філософії життя. Ф. Ніцше «смерть Бога» і становлення надлюдини, ірраціональна філософія В. Дільтея, А. Бергсон – інтуїтивізм і творча еволюція людини, філософсько-культурологічне вчення О. Шпенглера.

Екзистенціальна філософія ХХ ст. Проблема буття та свободи людини в екзистенційній філософії. Атеїстичний і релігійний напрями. Засновник екзистенціалізму С. К'єркегор, філософія буття М. Гайдеггера, філософія абсурду А. Камю, філософія свободи Ж. П. Сартра, релігійний екзистенціалізм Г. Марсель і К. Ясперс.

Феноменологія. Е. Гуссерль. Філософія психоаналізу. Неофрейдизм. Аналіз впливу культурного та соціального середовища на формування психічного життя людини та її психічних реакцій. Структура особистості - свідоме, безсвідоме та надсвідоме. З. Фрейд, К. Г. Юнг, А. Адлер, Е. Фромм, Г. Маркузе.

Позитивізм і аналітична філософія. Засновник напрямку О. Конт. Етапи розвитку позитивізму і основні постулати. Проблема методології наукового знання. Герменевтика. Проблеми розуміння, тлумачення та інтерпретації тексту і культури. Ф. Шлейєрмахер та Х. Г. Гадамер.

Релігійна філософія ХХ ст. Філософське осмислення релігії. Неотомізм. Тейєрдизм. Персоналізм.

Постмодернізм. Проблема деконструкції світу. Відкидання цінностей просвіти і модерних метанаративів. Ж. Дерріда, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Бодрийяр, М. Фуко, У. Еко Світ як гра, деконструкція, симулякр, хаос, театр, гіперреальність. «Смерть автора» і «смерть суб'єкта». Відкритість постмодернної філософії.

Метамодернізм – нова течія філософії ХХІ ст.- основні обриси.

Модуль 2. Теоретична філософія.

Лекція 8. Буття як об'єкт філософського осмислення. Філософська теорія пізнання.

Онтологія. Категорія – «буття». Осмислення категорії буття в філософських школах і напрямих - історичний підхід. Форми буття. Час та простір. Поняття картини світу - релігійна, філософська, наукова. Філософська теорія пізнання. Істинна і заблудження. Структура і зміст пізнавального процесу. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Філософія науки і техніки. Предмет проблеми та історія філософії науки та техніки. Епістемологія науки, методологія науки, соціологія науки. Співвідношення науки, техніки і технології. Роль університетів у розповсюдженні науки.

Лекція 9. Проблеми людини, суспільства, цивілізації і культури.

Філософська антропологія, як вчення про природу і сутність людини. Проблеми людини на різних етапах розвитку філософського знання і в сучасному суспільстві. (М.Шелер, Х. Плеснер, Е. Ротхакер, Е. Кассирер, А. Гелен). Аксиологія. Цінності в житті людини та суспільства.

Соціальна філософія. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільство як саморозвинена система. Філософські концепції суспільства (марксизм, неомарксизм, ліберальна теорія, теорія масового суспільства, теорія теорія індустріального, постіндустріального і інформаційного суспільства тощо). Проблема взаємодії суспільства і природи. Співвідношення понять держава, суспільство, цивілізація. Філософія культури. Сутність і визначення культури – історичний і сучасний підходи (В.Дільтей, О.Шпенглер, К.Г.Юнг, И.Хейзінга, Р.Гвардіні, М.Гайдеггер, та ін.)

Глобальні проблеми сучасності. Філософська прогностика і футурологія.

Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1. Антична і середньовічна філософія.	2
2.	Тема 2. Філософія епохи Відродження і Нового часу	2
3.	Тема 3. Сучасна світова філософія («філософія життя», позитивізм, прагматизм, екзистенціальна філософія, постмодернізм тощо)	2
4.	Тема 4. Історія філософської думки в Україні.	2
5.	Тема 5. Основна проблематика сучасної теоретичної філософії (онтологічна, пізнавальна, антропологічна, соціальна, аксіологічна, філософії науки тощо)	2
	Разом	10

2. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Опанування лекційним матеріалом	15
2	Підготовка до практичних занять та індивідуальної роботи під керівництвом викладача	20
3	Виконання індивідуального завдання	15
4	Робота з літературою та електронними носіями	10
	Усього годин	60

Індивідуальне завдання.

Виконання індивідуального завдання у вигляді написання реферату обсягом 14-16 с. формат А4, шрифт 14, інтервал 1,5 з планом на початку роботи і списком використаних джерел наприкінці. Список тем робіт:

1. Виникнення філософії. Філософський спосіб освоєння дійсності
2. Філософія Стародавньої Індії.
3. Філософія Стародавнього Китаю
4. Філософія Сократа і сократичні школи
5. Філософія Платона

- 6.Філософія Аристотеля
7. Філософія античного стоїцизму, скептицизму і епікуреїзму.
8. Середньовічна схоластика і містика
9. Гуманізм епохи Відродження
- 10.Філософія Нового часу. Раціоналізм і емпіризм
- 11.Філософські ідеї епохи Просвіти.
- 12.Німецька класична філософія. І. Кант і Г.-Ф. Гегель
- 13.Філософія Г.Сковороди і П. Юркевича.
14. Філософія марксизму: історія і сучасність
15. Філософія життя як напрям ірраціоналізму
- 16.Філософія Івана Франка.
- 17.Екзистенціалізм – філософія існування (М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.П. Сартр та ін.)
- 18.Філософія постмодернізму
19. Метамодерн як сучасним філософський напрям
- 20.Філософія психоаналізу і неофрейдизму
- 21.Проблема раціонального і ірраціонального у філософії ХХ-ХХІ ст.
22. Наукова картина світу і її осмислення сучасною філософією
- 23.Діалектика процесу пізнання. Істина та її критерії.
- 24.Сутність та основні напрямки сучасного етапу НТР. Людина і НТР.
- 25.Проблема особистості в сучасній філософії (персоналізм, прагматизм, екзистенціалізм)
- 26.Філософія соціальних мереж
- 27.Наука і етика – аспекти взаємодії (філософське осмислення)
- 28.Філософія життя, смерті і безсмертя.
- 29.Комп'ютерні ігри як предмет філософського аналізу
- 30.Природа цінностей. Типи ціннісних орієнтацій
- 31.Філософія математики
- 32.Філософія хімії
- 33.Релігія, наука і філософія в ХХ-ХХІ ст. – філософське осмислення
- 34.Філософія соціальних мереж.
- 35.Інформаційне суспільство - концепція і філософське осмислення
36. Основні проблеми філософії техніки і інженерії
- 37.Філософія життя, смерті і безсмертя.
38. Філософські ідеї Т.Г.Шевченка
39. Українська філософія ХІХ ст.
40. Українська філософія першої половини ХХ ст.
41. Проблема свідомості в сучасній західній філософії
42. Дружба і любов як компоненти духовності – філософський осмислення
43. Проблема особистості в сучасній філософії (персоналізм, прагматизм, екзистенціалізм)
44. Філософія української діаспори.
45. Сучасна українська філософія.

Методи навчання.

При викладанні дисципліни застосовуються словесні та наочні методи навчання.

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні практичних робіт.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як: розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Перед проведенням практичних робіт викладачем проводяться інструктажі: вступні, поточні, підсумкові.

Студент має право на отримання від викладача індивідуальних консультацій.

Під час проведення практичних робіт застосовуються словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, підсумкові.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими

модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю

(апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
М1					
М 1	М 2	М 3	Реф.	Семестр. контроль. Екзамен	
20	10	20	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/>

[Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf](#).

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення лекційних та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних.

- Мультимедійний проектор.
- Маркерна дошка.
- Мобільний екран.

Політика курсу

Курс передбачає як індивідуальну роботу зі студентом, так і роботу в групі.

- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену.

Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену, а також виконати індивідуальне завдання, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, відрядження, конкурс тощо) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Горський В.С. Історія української філософії : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський. – 3-тє вид. – Київ: Наук. думка, 1997. – 285 с.
2. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Видання 2-е, виправлене й доповнене. - К.: Генеза, 1996. - 367 с.
3. Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Бойченко І.В. та ін. Філософія: Навчальний посібник / І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко, В.П. Розумний та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. — К.: Вікар, 1997. — 584 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч. посіб. для студ. і аспірантів вищ. навч. закл. / Є.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький, Л.А. Чекаль. - К. : Аграр. наука, 2000. - 504 с.
5. Пекарник А.М. Філософія : підручник для студентів ВНЗ / А.М. Пекарник. – Харків : Едена, 2010. – 479 с.
6. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання : Навчальний посібник з грифом МОН України. - Суми, Університетська книга, 2013. - 229 с.
7. Філософія Методичні рекомендації до семінарських занять для студентів усіх спеціальностей очної форми навчання.- уклад.: В.А.Рижко, В.О.Мітіна, І.В.Чорноморденко, Т.В.Євдокимова та ін. – К.:КНУБА,2007. – 68с.
8. Наукова творчість: духовний вимір /Філософія науки, техніки, архітектури: навчальний посібник/ В.А.Рижко, І.В.Чорноморденко, Т.В.Євдокимова та ін.- Київ: КНУБА, 2018-200с.

Рекомендована література

1. Августин, Святий. Сповідь / пер. з латини В. С. Бойка. — Харків:Фоліо, 2012. — 346 с.
2. Арістотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк. — К.: Основи, 2000. — 239 с.
3. Арістотель. Нікомахова етика / Пер. В. Ставнюк. — К.: Аквілон-Плюс, 2002. — 480 с.
4. Арістотель. Метафізика / Пер. О. Юдін. — Х.: Фоліо, 2020. — 300 с.
5. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / Деніел Белл. — 2014. — Режим доступу до ресурсу:

<http://molotoff.info/advises/29-2009-09-16-18-59-51/5897-d-bell-prihid-postindustrialnogo-suspilstva.html>

6. Взаємозв'язок математики і філософії у процесі історичного розвитку//http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=52195
7. Воронюк О.Л. Філософія : підручник / О.Л. Воронюк. — 3-є вид., переробл. та допов. — К. : ВСВ «Медицина», 2018. — 216 с.
8. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1-2. / Том 1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. — К.: Юніверс, 2000. — 464 с. // Том 2: Герменевтика II: доповнення. — К.: Юніверс, 2000. — 478 с.
9. Гайдеггер М. Що таке метафізика? Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. — С. 74–86.
10. Гегель Г.В.Ф. Наука логіки. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. — С. 99–112.
11. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. Київ: Україна. 2001. С. 449–461.
12. Гусєв В.І. Вступ до метафізики. Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2004. — 488 с.
13. Гусєв В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. : Курс лекцій. Навчальний посібник для вузів. / В.І. Гусєв. — К.: Либідь, 1994. — 251 с.
14. Гуссерль Е. Ідеї до чистої феноменології та феноменологічної філософії. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. Київ: Знання. 2009. С. 280–292.
15. Данильян О.Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Харків : Право, 2018. — 432 с.
16. Декарт. Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках (Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської). — Київ: «Тандем», 2001. — 101 с.
17. Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України. — 2011. — № 11. — С.3–8.
18. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія : Навчальний посібник. — Київ: Либідь, 2004. — 488 с.
19. Зарубіжна філософія ХХ століття. Под ред. Г.И. Волинки. — К.: Довіра, 1993. — 239 с.
20. Історія філософії України : Підручник. — К. : Либідь, 1994. — 416 с.
21. Історія філософії України. Хрестоматія : Навч. посібник / Упорядники М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. — К.: Либідь, 1993. — 560 с.
22. Камю А. Бунтівна людина. Вибрані твори. У 3-х т. Т. 3. Ессе. / Пер. з фр. — Харків: Фоліо. 1997. — С. 181–438.
23. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. — К.: Юніверс, 2000. — 504 с.

24. Кун Т. Структура наукових революцій. — К.: Port-Royal, 2001. — 228 с.
25. Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/ Н.М. Лакуша. — К.: Логос, 2016. — 264 с.
26. Маркузе Г. Ерос і цивілізація. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. — Київ: Знання. 2009. — С. 470–478.
27. Макіавеллі Н. Державотворець. / Пер. з іт. В. Балог. — Київ: Арій, 2015. — 223 с. (Серія «Антологія мудрості»).
28. Ніцше Ф. Так мовив Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. / Пер. з нім. А. Савченко. — Харків: Фоліо. 2019. — 256 с. (Серія «Зарубіжні авторські зібрання»).
29. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах : Навч. посібник / За ред. М.Ф. Тарасенка. — К., Либідь, 1997. — 328 с.
30. Платон. Держава. — К.: Основи, 2000. — 355 с.
31. Покотило К.М., Таранов С.В. Філософські мандри. (Антологія текстів з історії філософії). — Бровари : ВНЗ „ЕТУ“, 2005. — 105 с.
32. Поппер К.Р. Припущення та спростування: Рост наукового знання: Пер.с англ./ К.Р. Поппер. — М.: ООО «Видавництво АСТ»: ЗАТ НПЛ «Єрмак», 2004. — 638 с.
33. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання / В.А.Рижко. — К.: Вища школа, 1995.
34. Рижко В.А. Неоконцептологія : Монографія / В. А. Рижко. — К.: Логос, 2016. — 604 с.
35. Рижко Л.В. Топологія науки / Національна Академія Науки України. Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва. — К.: Альфа-М, 2009. — 512 с.
36. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. — 420 с.
37. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або Принципи політичного права. / Пер. з фр. — Київ: Port-Royal. 2001. — 583 с.
38. Рижко В.А. Постнекласика: філософія, наука, культура: Колективна монографія. — СПб. : Издательский дом «Мір», 2009. — 397 с.
39. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології. / Пер. з фр. В. Лях, П. Таращук. — Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи». 2001. — 835 с.
40. Сковорода Г. Наркис. Розмова про те: пізнай себе // Твори: У 2 т. / Пер. М. Кашуби, В. Шевчука. — К., 1994. — Т. 1. — С. 150–195.
41. Сучасне природознавство: Когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри / Відп. Ред.. В.С. Лук'янець, О.М. Кравченко. — К.: Наукова думка, 1995. — 271 с.
42. Татаркевич В. Історія філософії: Т.1: Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкарб'юка. — Львів: Свічадо, 1997. — 456 с.
43. Татаркевич В. Історія філософії: Т.2: Філософія Нового часу до 1830 року [пер з пол. О. Гірний]. — Львів: Свічадо, 1999. — 352 с.
44. Татаркевич В. Історія філософії: Т.3: Філософія ХІХ століття і новітня /

- Пер. з пол. — Львів: Свічадо, 1999. — 568 с.
45. Україна: Філософський спадок століть: В 2-х т. / Центр практ. філософії; Редкол.: Ю.Буряк (голова) та ін. — К., 2000. — (Хроніка: Укр. культурол. альманах). Т.1: Вип. 37 — 38. — 804. с. Т.2: Вип. 39 — 40. — 798 с.
46. Філософія науки, техніки, архітектури: навчальний посібник/ В.А. Рижко, Чорноморденко І.В, А.С.Галушко, Т.В.Євдокимова, А.В.Шарипін та ін.- Київ: КНУБА, 2018-200с.
47. Фюрбах Л. Фрагменти до характеристики моєї філософської біографії. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. — Київ: Знання. 2009. — С. 250–260.
48. Франко І.Я. Наука і її взаємини з працюючими класами // І. Франко; Зібрання творів: у 50-ти т. — Т. 45. Філософські праці. — К.: Наук. думка, 1986. — С. 24–40.
49. Фромм Е. Мати або бути? / Пер. з англ. Г.В. Яновська. — Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2020. — 304 с.
50. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. / Пер. з англ. Т. Сахно. — Київ: Наш Формат. 2020. — 192 с.
51. Хайдеггер М. Что такое метафизика? / Пер. с нем. В.В. Биbihина. — 2-е изд. — М.: Академический Проект, 2013. — 288 с.
52. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Підготовка тексту й переднє слово проф. Леоніда Ушкалова. — Харків: Прапор, 2004. - 272с.
53. Чорноморденко І.В. Проблема існування знання за межами науки: Монографія. — К.: КНУБА, 2005. — 306 с.
54. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес: Монографія. — К.: КНУБА, 2010. — 360 с.
55. Шваб К. Четверта промислова революція: як до неї готуватися [Електронний ресурс] / Клаус Шваб. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <http://nubip.edu.ua/node/23076>.
56. Шелер М. Місце людини в Космосі. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. — Київ: Знання. 2009. — С. 261–269.
57. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. — Львів: Місіонер, 2020. — 784 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
2. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
3. <http://library.knuba.edu.ua/>
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1839>

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ.

1. Поняття світогляду і його структура. Міфологічний та релігійний світогляди.
2. Виникнення філософії. Філософський спосіб освоєння дійсності.
3. Предмет філософії і її функції.
4. Специфіка філософських світоглядних питань. Джерела філософського знання.
5. Філософія Стародавньої Індії. Основні школи. Загальна характеристика.
6. Філософія Стародавнього Китаю. Основні школи. Загальна характеристика.
7. Філософія давньої Еллади /досократівська доба/.
8. Софісти. Їх внесок у розвиток філософії.
9. Філософія елеатів /Парменід, Зенон Елейський/, історичне значення.
10. Вчення Платона про ідеї і ідеальну державу.
11. Римська філософія (основні постаті). Неоплатонізм.
12. Філософські ідеї і погляди Демокріта та Епікура.
13. Філософське вчення Арістотеля.
14. Філософські школи еллінізму: стоїцизм і скептицизм.
15. Формування середньовічної філософської думки. Філософія і теологія Аврелія Августина.
16. Філософські погляди Фоми Аквінського.
17. Характерні риси філософії епохи Відродження.
18. Соціальні теорії епохи Відродження / Нікколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла/.
19. Західноєвропейський ренесанс XVI-XVII ст.
20. Зміст та мова ренесансного гуманізму.
21. Емпіричний напрямок у філософії Нового часу.
22. Раціоналістичний напрямок у філософії Нового часу.
23. Людина та її буття в філософії Нового Часу (просвітителі та французький матеріалізм XVIII ст.).
24. Сутність «коперніканського перевороту» І. Канта. Концепція світу “речей для нас” і світу “речей у собі”.
25. Філософський метод Г. Гегеля, його зміст. Основні закони діалектики.
26. Гегель про світовий розвиток як історичний процес саморозвитку Абсолютної ідеї /духа/. Розробка Гегелем діалектичного методу мислення.
27. “Нова філософія” Л.Фейєрбаха. Гуманізм і критика релігії Л.Фейєрбахом.
28. Культура українського барокко. Києво-Могилянська академія /Петро Могила, Феофан Прокопович/.
29. Філософія Г.С. Сковороди. (Сковорода Г. “Наркіс”).
30. Філософські ідеї Т.Г. Шевченка, Л. Українки, І. Франка.
31. Російська релігійна філософія XX ст. /В.Соловйов, М.Бердяєв, П.Флоренський/.

32. Сучасні релігійно-філософські вчення /неотомізм, християнський еволюціонізм, персоналізм/.
33. Виникнення філософії марксизму. Вчення Маркса про людину і суспільство, історична доля марксизму.
34. Філософія України першої половини ХХ ст.
35. Філософія психоаналізу.
36. Філософія постмодерну.
37. Техніка. Технічний прогрес і духовність.
38. Істина і заблудження.
39. Філософія софістів і Сократа.
40. Буття світу і буття людини.
41. “Філософія життя”. Сутність і специфіка.
42. Буття духовного /сакральне і світське/.
43. Українська філософія 70-90 рр. ХХ ст. П.Копнін, В.Шинкарук, М.Попович, С.Кримський, В.Горський, І.Бичко та ін.
44. П.Куліш, М.Костомаров, М.Гоголь у філософській думці ХІХ ст.